

Слово подяки

Навчальний посібник «Разом на одній землі. Історія України полікультурна» — це плід колективної співпраці вчителів історії, вчених, громадських діячів та фахівців у різних ділянках науки і культури. Впродовж 2010–2011 років великий гурт небайдужих і професійних людей працював над тим, щоб втілити цей задум у конкретні методичні розробки, які допоможуть вчителям історії розкрити складні та суперечливі аспекти багатокультурного минулого України у процесі вивчення історії у школі.

Першим важливим кроком на шляху вироблення загального бачення та первісної концепції посібника стала зустріч у форматі Круглого столу науковців, вчителів історії, представників національних громад України та державних освітніх установ (29 квітня 2010 року, м. Київ). На цьому початковому етапі нашої праці ми особливо вдячні за конструктивні поради та обґрунтовані побажання щодо концепції та змісту посібника нашим колегам з партнерських організацій: Наталі Бакуліній (Лабораторія навчання російської мови та мов інших етнічних меншин Національної академії педагогічних наук України), Гульнарі Бекіровій (Асоціація кримськотатарських істориків), Миколі Бондарюку (Румунська спільнота України), Тарасу Гриневичу (Спілка вчителів-полоністів України), Раїсі Євтушенко (Міністерство освіти і науки України), Ірині Мисик та Сергію Єрмошкіну (Товариство ромів України), Олексію Келеру (Німецьке товариство), Олегу Калакурі та Юрію Ніколаєцю (Відділ національних меншин Інституту політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса НАН України), Станіславу Кульчицькому та Ларисі Якубовій (Інститут історії України НАН України), Ганні Лесніковій (Асоціація болгар України), Жужані Мессараш (Посольство Угорщини в Україні), Віталію Нахмановичу (Громадський комітет вшанування пам'яті жертв Бабиного Яру), Анатолію Фетеску та Аліні Масловській (Національно-культурна молдавська асоціація), Юрію Решетнікову (Державний комітет у справах національностей та релігій), Михайлу Товту (Демократична спілка угорців України), Каріне Тумагаян та Сергію Маркосяну (Товариство вірмен України), Тетяні Хорунжій та Анні Ленчовській (Конгрес національних громад України). Їхня дружня підтримка додала нам ентузіазму та впевненості у доцільності й важливості започаткованої справи.

Значним чином базова структура посібника, розробка основних тематичних блоків стала можливою завдяки співпраці із нашими європейськими колегами, а саме Європейською асоціацією історичної освіти «EUROCLIO», яка має значний досвід реалізації інноваційних проектів у сфері історичної освіти у різних країнах Європи. Нам приємно, що нашими експертами під час розробки концептуальних матеріалів посібника були виконавчий директор «EUROCLIO» Йокке ван дер Лью-Роорд (Нідерланди), Румяна Кушева (Болгарія), Дін Смарт (Велика Британія), Данута Діура (Латвія). Якісна фахова допомога і підтримка європейських колег здійснювалася впродовж всього проекту.

Наступним важливим кроком у створенні посібника стала проведена восени 2010 року авторська кампанія щодо формування змістового наповнення навчального посібника. На цьому етапі до створення посібника долучилося чимало досвідчених та молодих педагогів, які пропонували своє бачення підходів до вивчення різних проблем полікультурної історії України, висвітлюючи їх за допомогою підібраних джерел, авторських методик та дидактичних

приймів. У ході авторської кампанії було нагромаджено значний масив матеріалів, які потребували подальшого науково-методичного опрацювання. Головним завданням наступного етапу стало формування більш чіткої структури розділів посібника та наповнення їх відповідними історичними джерелами, що дозволило уніфікувати розділи за формою та оптимізувати процес їх наповнення.

Первинні матеріали розділів було представлено для аналізу та обговорення провідними українським науковцям та педагогічній громадськості — у ході Круглого столу, що відбувся 14–15 січня 2011 року. Авторський колектив посібника щиро вдячний за конструктивну критику, цінні фахові поради, творчі ідеї, настанови і товариську підтримку: Поліні Барвінській, Костянтину Баханову, Світлані Бахановій, Гульнарі Бекіровій, Юрію Волошину, Тетяні Гошко, Ярославу Грицаку, Борису Гудзяку, Олені Гузар, Олені Джеджорі, Олександрі Зайцеву, Леоніду Запкільняку, Оксані Кісь, Володимирі Кравченку, Станіславу Кульчицькому, Олексію Мельнику, Сергію Міщукі, Мар'яну Мудрому, Олегу Павлишину, Ігореві Підкові, Павлу Полянському, Андрію Портнову, Володимирі Пришляку, Сергію Савченку, Євгену Сінкевичу, Надії Теміровій, Юрію Темірову, Федору Турченку, Володимирі Хмарському, Наталі Яковенко.

З огляду на висловлені під час обговорення критику та рекомендації впродовж першої половини 2011 року автори-упорядники розділів продовжили роботу над удосконаленням матеріалів.

З доброю волею, професійною й людською відповідальністю взяли за редагування вже створених та підготовку нових матеріалів наукові редактори видання — Віктор Мисан та Оксана Кісь. Саме їм належало здійснити експертизу надійності підібраних авторами розділів джерел, селекцію та упорядкування наявних матеріалів. Обмежені часовими рамками проекту й обсягом книги, та, водночас, прагнучи оптимально розкрити ідею посібника, редактори часто змушені були відмовитися від багатьох цікавих матеріалів і розробок, які, втім, є доступними на електронному ресурсі проекту. Важливим методичним елементом посібника є глосарій, що містить короткі визначення ключових понять і термінів (підготувала Оксана Кісь).

Успішно завершити це непросте завдання було б неможливо без допомоги колег — науковців та громадських активістів. За це наш низький уклін дослідникам: Самвелу Азізяну, Галині Боднар, Олені Галамай, Вікторії Володько, Галині Виноградській, Вікторії Гришко, Анатолію Мельничуку, Ірині Мілясевиц, Євгенії Навроцькій, Лілії Овдійчук, Татевік Саргсян.

У книзі використано матеріали, люб'язно надані Історичною фундацією «Карта» (Варшава, Польща), Асоціацією кримськотатарських істориків, Молдавським культурним товариством. Особлива подяка за допомогу Вірменському, Єврейському (Фонд Хесед Ар'є), Польському та Російському культурним товариствам у м. Львові.

Упродовж усього періоду роботи над посібником періодично відбувалися методичні семінари для вчителів історії України (м. Ужгород, 3–5 липня 2011 року; м. Київ, 17 серпня 2011 року; м. Одеса, 6–8 жовтня 2011 року), у ході яких відбулося представлення матеріалів посібника. Висловлюємо особливу подяку тим учасникам семінарів, котрі на місцях зніщували проведення локальних семінарів на відповідну тематику, а саме: Світлані Антіповій, Ларисі Балакірській, Олені Боднарюк, Лесі Волох, Наталі Герасим, Тетяні Дуді, Ірині Загарюк, Людмилі Капуццак, Ладі Кобзар, Ларисі Коломієць, Ларисі Коровицькій, Оксані Кожемяк, Ользі Крехелевій, Іраїді Майданець, Ніні Макаровій, Наталі Маркусь, Віталю Пестрецову, Наталі Попружук, Наталі Пресняковій, Тетяні Радевич, Інні Сазоновій, Валентині Сідорчук, Валентині Снагощенко, Ларисі Сулевій, Олені Терещенко, Валентині Токмаковій, Світлані Філіповій, Тамарі Шепелявенко.

Ефективні результати реалізації проекту стали можливими завдяки відповідальній роботі співробітників Асоціації «Нова Доба», а саме: Надії Яцків, Тетяни Дитини, Святослава Турканика.

Широкий процес щодо створення матеріалів посібника, їх удосконалення та апробації став можливим завдяки фінансовій підтримці Європейського Союзу. Особлива подяка експертам оцінювальної комісії гуманітарної програми Європейського Союзу з розвитку демократії та захисту прав людини EIDHR, які ще у 2008 році усвідомили важливість цієї ініціативи та надали їй перевагу у конкурсі проектів програми. У ході вирішення різноманітних робочих питань відбувалася конструктивна співпраця із куратором проекту від Представництва Європейського Союзу в Україні Станіславом Топольницьким.

Ми раді також, що така ініціатива має розуміння та підтримку серед вітчизняних освітніх інституцій, а саме: Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України, зокрема Інституту інноваційних технологій та змісту освіти, Інституту історії України НАН України й Інституту політичних та етнонаціональних досліджень НАН України, дирекції Київського Будинку вчителя, обласних Інститутів післядипломної педагогічної освіти, загальноосвітніх навчальних закладів.

Завдяки наполегливій, кропіткій і цікавій роботі такого великого колективу одностудців з'явився посібник, який, ми сподіваємося, буде корисним для загального процесу розбудови в Україні громадянського суспільства.